GAZETA LWOWSKA.

We Srodę | Nro. 61. | 28. Maia 1823.

Wiadomości kraiowe.

Uwiadomienia
C. K. Rządu kraiowego.

I. Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 9. Wrzesnia 1822 i stosownie do przepisów naywyższego uniwersału z d. 8. Grudnia 1820 nadać raczył Janowi Bogusławowi Leonhardt mechanikowi z Grymmy w Saxonii, a teraz w Pradze przy ulicy Henrykowskiey pod Nrm. 937 mieszkaiącemu, pięćletni przywiley na wynalazek machiny pralney i czyszczącey dla fabrykantów kartunu i dla wybielaczow (blecharzów), która się z pralników i walców składa, za pomocą gwichtów do mocnego i lekkiego prania i wyciskania urządzoną, przez wodę, konie albo ludzi w ruch puszczoną bydź może, i która ten skutek czyni, że kartun, maszester i płótno prędzey i lepiey, iak wszystkie dotąd wiadome machiny pralne i walce, pierze i czyści, że wyroby te wzdłuż po szesć, ośm, dziesięć i więcey sztuk przez nią tak przechodzą, iż każda nić swoię wymierzoną liczbę uderzeń i cisków otrzyma, i zawsze dostatecznie wody dostarcza, nakoniec że taż machiną trzy, cztery i więcey tysięcy Czeskich łokci w iedney godzinie na czysto wypranemi bydź mogą.

II. Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 1. Grudnia r. z. i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Wincentemu Strnadt, Ekonomowi na Breitenfeldzie Nro. 40 mieszkaiącemu, nadać dwuletni przywiley na poprawę aparatu gorzelnianego, która co do istoty zasadza się na tém: 1.) że tak do zwyczaynych gorzelni ogniem pędzonych iako i do wszelkiego rodzaiu gorzelni parowych zastosowaną bydź może; 2) iż za pomocą tey poprawy, na tymże samym aparacie otrzymać można wódkę ośmnastu stopni mocy prosto z roboty, oraz za pomocą bardzo prostey i taniey odmianę w aparacie, która tak podczas iak i po odeyściu roboty bez żadney przeszkody w szescin minutach uskuteczniona bydź może, niemniey przy bardzo małym ogniu otrzymać można wyskok podług upodobania 25, 30, 35 do 40 stopni mocy maiący bez żadnych dodatków mieszaniny i bez dystylowania tey wódki; 3.) iż kocioł parowy, wodę przez parę utraconą, sposobem nayprędszym i nayprościeyszym znowu przysparza, wodę chłodzącą, zapobiegaiac wysadzaniu czapek, zastępuie, i że odchodząca na tym kotle gorzałka za pomocą osobliwego urządzenia bez nayınnieyszey utraty w dobroci lub ilosci, odebrana bydź może; nakoniec 4) iż z gorzałki ośmnastostopniowey można mieć bez ognia na sucho produkta na 40 stopni tęgości, i że przy tych wszystkich urządzeniach w ogólności osiągnąć można iak naywiększą oszczędność w drzewie, robocie i wydatkach.

Z Innszbruku. — Towarzystwo maiące na czele Radcę nadwornego Benz zawiązało oyczyste Muzeum w Tyrolu. Przedmioty iego są nastepuiące: I. We względzie historyi naturalney. a) Zbiór tak zupełny, iak tylko będzie można zebrać Tyrolskich minerałów i skamieniałości, iako też ułomki ze wszystkich rodzaiow gór Tyrolskich, ażeby ze względu jeognostycznego poznać kray na ieden rzut oka. b) Tyrolski Zielnik, który nie tylko zawierać powinien użytkowe i farbuiące zioła, ale oraz także zbior wszystkich rodzaiów drzew kraiowych, szczególnie ważnych we względzie kupieckim. c) Jeologiczny zbiór zawieraiący iedynie oyczyste osobliwości i zjawiska w tym zakresie historyi naturalney. d) Zbiór naturalnych osobliwości kraiu. II. We względzie artystycznym. a) Galeryia obrazów malarzów oyczystych. b) Gabinet sztuki z płodami Tyrolskich artystów, niewyłączaiąc od tego doświadczeń młodych jeniuszów zostawionych samym sobie. c) Sala wyrobów, gdzie znaydować się będą wszystkie płody oyczystych rękodzielni i wynalazków, albo tychże modele. III. W historycznym i statystycznym względzie. a) Zbiór oyczysty antyków, Rzymskich milliariów, nagrobków, pomników i t. d. b) Ile możności zbiór zupełny oyczystych herbow, pieczęci i monet albo tychże odciski. c) Zbiór Tyrolskich dokumentów w oryginałach, albo w wiernych kopiiach. d) Zbiór odpisów lub odrysowan znay-

doiących się w kraiu pomników, nagrobków, napisów, posągów, płaskorzeźb i t. d. e) Księgozbiór Tyrolski składaiący się z dzieł i z rękopismów pisanych o Tyrolu, albo przez Tyrolczyków. Muzeum to nazwane zostało Ferdynandyńskiem.

Kurs Wiedenski z dnia 17go Maia: Obligacyie długu Stanu 5 procentowe w M. K 82 3/16 — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1810 za 100 ZR. M.K. 117 1/2 — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. — —. — Certyfikaty na pożycz. r. 1821 za 100 M K ——— Kurs na Augszburg za 100 Kur. 100 1/8 Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, iedna po 910 2/5 ZR. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Brazyliia i Portugaliia.

Do Londynu przybyły listy z Oporto z d. 18. Kwietnia, podług których Amarante wkroczył do kraiu Hiszpańskiego aż po Benavente, a Rego postępuiąc za nim przybył do Sanabryi. Oba te mieysca leżą z tamtey strony granic Hiszpańskich. Amarante chce się z Francuzkiem woyskiem połączyć.

Podług doniesień z Rio-de Janeiro z d. 25. Lutego (w gazetach Londyńskich z d. 2. Marca umieszczonych) Jey Cesarzowic. Mość Królewicowa Jmć powiła szczęśliwie d. 17 pomienionego miesiąca Xiężniczkę.

Zgromadzenie Deputowanych wszystkich prowincyy Brazylijskich, którym z rozkazu Cesarza przełożony ma bydź proiekt do Konstytucyi, rozpocząć się miało d. 26. Lutego.

Hiszpaniia.

Monitor z d. 6. Maia zawiera w swoim urzędowym oddziale następuiące wiadomości od woyska w Hiszpanii: »Jenerał Hrabia Molitor na czele całego drugiego oddziału wkroczył d. 26 Kwietnia do Saragossy. Wieczorem wprzody przybyły do niego władze mieyskie z Malleno, i na ich prosbę posłano tam batalion przedniey straży pod dowództwem Pułkownika Bellanger. Nayzupełnieyszy porządek panował między liczną ludnością tego wielkiego miasta, którey zapał potrzeba było raczey uskramiać niżeli podniecać. Wśród powszechney radości i ze świetną okazałością weszli Francuzi do tey stolicy Arragonii. W zamku Saragossy znaleziono 48 dział, mnogą ilość broni do rzucania i innych strzelb nie mało. Rewolucyioniści przy swoim odchodzie mieli iedynie czas proch zniszczyć. Więcey iak 8000 uzbroionych Arragończyków połączyło się z drugim oddziałem. Ballasteros ruszył pospiesznie ku Walencyi, i wszystkie swoie oddziały ściągnął do siebie. Odłożono blokadę Mequinenzy w skutku porozumienia się drugiego oddziału z Marszałkiem Moncey, który po odebraniu Rozas blokował zamek Figueras i obroty swoie daley w Katalonii wykonywać będzie. Ważna twierdza Jaca powróconą została d. 24. Kwietnia władzy Króla Hiszpańskiego przez ten sam pułk, który był wyznaczony stać tam na załodzę, a który zaiął ią w posiadłość wśród okrzyku: Niech żyie nasz Król ukochany! Niech żyie Ferdynand VII.! Niech żyie Religiia! Marszałek Oudinot dotąd znayduiący się w Burgos, odbiera codzień nowe oświadczenia niecierpliwości, z iaką nas w Valladolid oczekuią. Mieszkańcy tego miasta dali przeto dowód swoiego dobrego sposobu myślenia, że wzieli się do broni by odpędzić zgraię Empecynados, która przybyła pod mury dla wzięcia z sobą Hrabiny Odonnel małżonki Jenerała Porucznika, iednego z naywiernieyszych sług Króla. Kolumna pod dowództwem Jenerała d'Albignac pierwszego oddziału krąży pomiędzy Burgos i St. Ander dla oswobodzenia tego miasta i dla wsparcia Hiszpańskiego woyska pod Jenerałem Quesadą blokuiącym Santorę. Woysko to opanowało d. 21. zamek Laredo przezco zostało panem portu Santony. Mniey znaczna potyczka zapadła między woyskiem blokniącém Pampelunę i kilkaset ludzmi z załogi, którzy zrobili wycieczkę dla odebrania dostawy żywności i napadnienia oddziału szóstego liniowego pułku (dywizyi Jenerała Conchy) lecz odpędzono ich natychmiast do Pampeluny ze stratą wielu zabitych i koło dziesięciu ranionych. Porządek i spokoyność panuią we wszystkich prowincyiach gdzie się nasze woysko znayduie. W główney kwaterze w Wittoryi d. 30. Kwietnia. Na rozkaz Jego Królewicowska Mości Jenerał Major Hrabia Guilleminot.

Jenerał Eguia oznaczył w odezwie wartość obiegu monet Francuzkich w Hiszpanii. Odezwa ta kończy się rozkazem do mieszkańców mieysc zaiętych przez woysko Francuzkie, ażeby dostarczali mu żądaney żywności, za cenę, którą każdego poranku władze municypalne oznaczą.

Gazeta »Gwiazda« donosi z Madrytu pod d. 15. Kwietnia, że Municypalność i wszystkie urzędy gotuią się tam do opuszczenia Stolicy; wypróżniano także woyskowe magazyny. Im więcey tym sposobem wszystko oddalaią, coby ludowi nieszczęśliwe powstanie w roku 1820 przypominać mogło, tém skwapliwiey wzdycha ón za powrotem tych, co mu Króla iego oddać maią. Abisbal dowodzi 4000 do

5,000 żołnierzami, których porozstawił daleko od siebie, a szczególnie iazdę o mil piętnaście od piechoty, tak dalece, że mniemaią prawie, iakoby chciał użyć weyście Francuzów; a przez to samo ile możności zatrzeć zdradzę z roku 1820. Wielu Neapolitańczyków i Francuzów, którzy wyruszyli w pole, powróciło znowu do Madrytu. Rozbroiono nie tylko gwardyia Narodową pieszą i konną, ale nawet inwalidów, czem rozgniewały się te wszystkie oddziały. Hrabia Castro - Torreno i wielu innych więźniów uciekło; a naczelnik polityczny za wdaniem się umiarkowańszey części mieszkańców kazał zamknąć klub St. Fernando. Wiadomość, że wexle na 60,000,000 realów, które stan handlowy Madrytu wydać miał dla Ministrów, w Anglii protestowane zostały, zadała kredytowi Rządu Stanów cios ostatni. Roialistyczni powstancy rozszerzaią się aż do Medyna Sidonia w Andaluzyi.

Monitor z d. 8. Maia zawiera następuiące depesze z Pancorbo przybyłe d. 6. Maia o 5 godzinie wieczorem przez telegraf z Bajonny do Paryża:

»Głowna kwatera była wczoray w Mirandzie. Lud zgromadził się z obwodu mil kilku dla wyrażenia radości swoiey z powodu oglądania Xiążęcia Angouleme.« — Monitor dodaie tę uwagę, że z przyczyny nadeszłey nocy nie można było wiedzić, czyli depesze tu się kończyły, lub czyli ieszcze ciągnęły się daley.

Monitor z d. 9. b. m. umieścił ten dalszy ciąg, który opiewa w sposob następuiący:

»Dywizyia Jenerała Molitor stała d 4. »koło Cinca, a woyska iego zapędzały się aż po Calatalud i Daraco.«

»Ballesteros czyni ciągle cofaiące się »obroty przez Terruel i Molinę.«

»Roialistyczna załoga Jaci wzięła to miasto w posiadłość.«

Daley zawiera Monitor z d. 9. t. m. ieszcze następuiące depesze z Brywieki z d. 7. Maia o pół do 3. godziny po południu telegrafem z Bayonny do Paryża nadesłane:

»Właśnie przybyła tu główna kwatera Xiążęcia Angoulême.«

»Zapał Hiszpanów wznosi się dnia każdego.«

Wielka Brytaniia i Irlandyia

W bardzo długiey mowie, którą miał P. Canning d. 29. Kwietnia wieczorem w Izbie Niższey mówił o Ministrach Francuzkich z daleko większem pomiarkowaniem i grzecznością niżeli wprzódy; przyczem oddał szacunek charakterowi i talentom P. Chateubriand. Opowiadał on, że co się tycze odebrania hiszpańskiego okrętu przez okręt Jean Bart w Indyiach Wschodnich. przysłał Rząd Francuzki przez telegraf oświadczenie do Londynu, że nie wie nic ieszcze urzędowego o tym wypadku; że okręt Jean Bart nie iest umocowany do robienia zdobyczy i że na każdy przypadek Rząd Francuzki starać się będzie o surową sprawiedliwość.

P. Macdonald wniósł d. 28. Kwietnia w Izbie Niższey podobny proiekt ganiący postępowanie Ministrów w sprawie Hiszpańskiey, iaki wniósł Lord Ellenborough w Izbie Wyższey przed kilku dniami, lecz P. Stuart Wortley uczynił dodatek, że Izba przystaie zupełnie na zasady, podług których kierowali się Ministrowie w ich układach i że naymocniey ubolewa, iż te układy nie odwróciły woyny. Dowodził, że neutralność iest naymędrszą i naylepszą polityką, którą Angliia w tey chwili zachowywać powinna i że Izba gotową iest dać Rządowi nayszczerszą i naygorliwszą pomoc, gdyby nieszczęśliwym sposobem zmuszoną była przerwać tę neutralność. — Rozprawy względem tego zapytania trwały iuż przez dwa wieczory ciągle; na posiedzeniu d. 29. mieli sławne mowy Kanclerz Skarbu, Sir Fred. Robinson i P. Peel, Sekretarz Stanu Spraw Wewnętrznych. Spodziewaią się, że P. Canning d. 30. mówić będzie i że na dniu tym rzecz cała ukończona zostanie.

Sir Robert Wilson w liście pisanym d. 22go Kwietnia żegnał się ze swoimi konstytuentami (wyborowymi mężami miasteczka Soutwark koło Londynu) maiąc wyieżdżać do Hiszpanii, »gdzie chce na polu bitwy pomagać obrońcom prawa Narodów«, oświadczył wszelako, że tylko iednego skinienia potrzeba z ich strony, ieżeli za dogodnieyszą rzecz poczytaią, ażeby nieodsuwaiąc się od »Parlamentarskich robót« poświęcał się obronie ich mieyscowych korzyści.

Główne rezultaty, które okazały się zeszłego roku przy Angielskiey kraiowey Administracyi, można ogólnie na 6 następuiących rubryk podzielić: 1) Spadnienie wydatków kraiowych na 2,000,000 funt. szter. w porównaniu z ostatnim rokiem; 2) postanowienie rocznego funduszu 5,000,000 funt. szter. w celu umorzenia długu Stanu; 3) przez ieden skarbowy obrót zniszczona piąta część długu Stanu obrócona w kapitał 150,000,000 funt. szterl.; 4) zamiana płacy woyska i marynarki wynosząca corocznie 5,000,000 funt. szter. na dochody, które w przeciągu 45 lat zupełnie ustaną; 5) przez te oszczędności pomnieyszony roczny podatek o 3,300,000 funt. szter.; nakoniec 6) przypro-

wadzenie do skutku wielu środków pomnażaiących obieg gotowych pieniędzy.

Po trzydniowych rozprawach uchwalono d. 30. Kwietnia w Izbie Niższey dziękczynny adres do Króla z powodu przełożonych Parlamentowi aktow urzędowych. P. Macdonald (iak iuż o tem była wzmianka w ostatniey gazecie), wniósł z Oppozycyi, ażeby adress był ułożony z zupełną naganą Ministrów. Sir Stuart Wortley ze strony Ministeryialney przełożył w formie dodatku, ażeby ułożony był ów adres z pomiarkowaniem. Powiedział ón, że gani wprawdzie równie, iaki P. Macdonald całe postępowanie Ministrów przeciw Hiszpanii, lecz Angliia, co tylko było można w tych okolicznościach, uczyniła wszystko dla zapobieżenia woynie, a iey polityka wymagała za rzecz pierwszą neutralności. Izba powinna wyrażać głęboki smutek z powodu bezowocnych usiłowań Króla Jmci tyczących się utrzymania pokoiu w Europie i życzyć szczęścia JKMości, że nie należy do téy woyny, do ktorey nie wzywały Go ani honor, ani układy, ani korzyści Państwa. Wszelako Izba przydać ma zapewnienie, iż oceniaiąc wszelkie korzyści pokoiu, gotową iest każdego czasu z gorliwością i miłością wspierać srodki, które JKMość poczyta za potrzebne do obrony obowiązków układu, honoru Korony, praw i korzyści Narodu. — W tey myśli przyięto adress 372 głosami przeciw 20.

Francyia.

W Niedziele d. 4. Maia po Mszy Świętéy przyymował Król Jmci Ministrów, Marszałków Państwa, wyższych urzędników iego Domu, Parów, Deputowanych, równie, iak i woyskowych różnych stopni, ogółem wszystkich maiących wstęp. Dniem wprzódy, to iest, d. 3., iako w rocznicę wiazdu swoiego do Paryża w r. 1814 przyymował Monarcha życzenia tego szczęsliwego wypadku od Monsieur, od Xiężny Berry, od dzieci Francyi i od Xiężny Orleanu.

Wielka Deputacyia Izby Deputowanych miała ten honor złożyć dnia wspomnionego życzenia Królowi Jmci, przy którey sposobności Prezydent Izby P. Ravez, wyrażał się w ten sposób: »N. Panie! Już to dziewięc lat, iak Stolica odbrzmiewa odgłosem radosci i miłości Twoich wiernych poddanych. Wspomnienie tego, co WKMość od owéy pamiętnéy epoki naszego wybawienia uczyniłeś, wznawia corocznie w całym obwodzie Państwa owę wielką radość, którą wzniecił powrót JKMości na łono swoich kraiów. Dzisiay zaś iednoczą się błogosławieństwa iednego znowu Narodu z wyrazem naszey wdzięczności i naszego sposobu myslenia. Niezadługo cała Hiszpaniia podobnie Francyi WKMości spokoyność, pokóy i szczęscie winna będzie. N. Panie! Twoi wierni poddani, Deputowani Departamentów ośmielaią się obwie ić WKMosci naprzód tę nową slawę. Będzie ona godna serca WKMości; a życzenia wyrzeczone względem zdobycia prawnosci, okazuią niezmienną podległosć i gleboki szacunek, którego wyraz prosiemy WKMości przyiąć łaskawie.«

Król odpowiedział: »Z wielką radością odbieram wyraz sposobu myślenia Izby Deputowanych. Przyymuię tę szczęśliwą przepowiednią, którą Mi WPanowie swoiem imieniem oznaymiacie i użytkuię ze sposobności, w któréy mogę WPanom powinszować takiéy gorliwości i takiego pośpiechu w robotach.«

Francuzka Akademiia, Królewski Sąd Paryzki i Rektor Paryzkiego Uniwersytetu, Abbé Nicole mieli także honor złożyć na dniu tym życzenia JKMości.

Monitor zawiera dzienny rozkaz z Bordeaux z d. 28. Kwietnia, podług którego Madame, Xiężna Angoulême, przeglądała gwardyią Narodową i woysko liniiowe w Bordeaux i postawą tego woyska zupełnie była zadowolona. Gdy Xiężna Jeymość przeszła przez szeregi woyska, postępowały one potém wśród okrzyku: »Niech żyie Madame!« Muzyka dziewiątego lekkiego pułku miasto grania marszu przechodząc, śpiewała piosnkę: »Niech żyie Król! Niech żyie Francyia!« Xiężna Jeymość kazała rozdać po pół butelki wina każdemu przytomnemu żołnierzowi woyska liniiowego.«

Włochy.

Dnia 2go Maia wpłynęła do Livorno Sardyńska woienna fregata »il Commercio di Genevo, maiąca 58 dział i załogę ze 400 ludzi pod Kapitanem Wright. Xiąże Carignan ze świtą swoią udał się na iey pokładzie do Marsylii, dokąd fregata d. 3. zrana o 6 godzinie z pomyślnym wiatrem odpłynęła. Z Marsylii poiechał Xiąże lądem do Xiążęcia Angoulême do Hiszpanii. N. Małżonka Xiążęcia, Arcy-Xiężna Maryia Teressa, zaraz po odieździe swoiego Męża powróciła do Florencyi, gdzie stanęła dnia tego samego po południu.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest XLII. Numer Rozmaitości.)

Redakcyia F. Hesttera. Drukiem I. Piller.